

امکان‌سنجی بسته آموزشی مبتنی بر هویت تحصیلی موفق بر مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی

The Feasibility of educational package based on academic achievement identity on academic persistence and academic well-being

Majid Soleymani

Ph.D. Student of Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

Ezatolah Ghadampour*

Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

ghadampour.e@lu.ac.ir

Mohamad Abasi

Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

مجید سليماني

دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران.

عزت‌الله قدم‌پور (نویسنده مسئول)

استاد، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران.

محمد عباسی

استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان،

خرم آباد، ایران.

Abstract

The purpose of this study was to investigate the feasibility of educational packages based on academic achievement identity on academic persistence and academic well-being. The research utilized a semi-experimental design with a pre-test-post-test and a control group, incorporating a follow-up period of two months. The research community comprised all male students of the first secondary school in Qom city in 1400-1401, from whom 60 individuals were purposefully selected as a sample (30 in the experimental group and 30 in the control group) and randomly assigned to two experimental and control groups. The research tools included the Talib et al. Academic Persistence Questionnaire (APQ, 2018) and the Tuominen-Soini et al. Academic Wellbeing Questionnaire (AWBQ, 2012). The analysis method for this research was an analysis of variance with repeated measurements. The findings, after controlling for the pre-test effect, revealed a significant difference in the variables of academic persistence and academic well-being between the two experimental and control groups ($P < 0.0001$). It can be concluded that education based on academic identity, coupled with scientific ability, encourages students to aspire to the most desirable identity, enhances persistence in education, and improves their academic well-being.

Keywords: academic well-being, academic persistence, academic achievement identity.

چکیده

هدف از پژوهش حاضر امکان‌سنجی بسته آموزشی مبتنی بر هویت تحصیلی موفق بر مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی بود. روش پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون – پس‌آزمون و گروه کنترل با دوره پیگیری (دو ماهه) بود. جامعه پژوهش را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه اول شهرستان قم در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱ تشکیل دادند که از بین آنها به صورت هدفمند ۶۰ نفر به عنوان نمونه (۳۰ نفر گروه آزمایشی و ۳۰ نفر گروه گواه) انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایشی و کنترل جایگذاری شدند. ابزارهای این پژوهش شامل پرسشنامه مداومت تحصیلی طالیب و همکاران (APQ، ۲۰۱۸) و پرسشنامه بهزیستی تحصیلی تومینن-سوینی و همکاران (AWBQ، ۲۰۱۲) بود. روش تجزیه و تحلیل این پژوهش، تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر بود. یافته‌ها نشان داد با کنترل اثر پیش‌آزمون بین متغیرهای مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی در دو گروه آزمایشی و کنترل تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.0001$). نتیجه‌گیری می‌شود که آموزش مبتنی بر هویت تحصیلی، ضمن برخورداری از قابلیت علمی، دانش‌آموزان را به تلاش برای کسب مطلوب‌ترین هویت ترغیب کرده، مداومت و استمرار در تحصیل را افزایش داده و بهزیستی تحصیلی آنها را ارتقاء می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: بهزیستی تحصیلی، مداومت تحصیلی، هویت تحصیلی موفق.

مقدمه

یکی از مهم‌ترین مسائل و اهداف سیستم‌های آموزشی هر جامعه، تلاش برای موفقیت یادگیرندگان بوده و میزان موفقیت آنها بیان کننده میزان کارآمدی نظام‌های آموزشی است (موهون^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). حال اگر یادگیرندگان در دوره رشدی نوجوانی قرار داشته باشند که توأم با دوره فشار ناشی از بلوغ و هویت‌یابی است، کار این نظام‌های آموزشی دشوارتر خواهد شد. چرا که از یکسو ترک تحصیل در این دوره افزایش یافته (طاهرزاده قهرخی و سایه میری، ۱۴۰۰) و از سوی دیگر ماهیت نظام‌های آموزشی که جذب و حفظ تمامی لازم‌التعلیم‌هاست، دچار خدشه می‌شود (بلوجزه، ۱۳۹۵). بنابراین تلاش برای ادامه‌دار بودن فرایند تحصیلی دانشآموزان که می‌توان آن را مداومت تحصیلی^۲ نامید، یکی از مهم‌ترین سیستم آموزشی است. مداومت تحصیلی به تلاش مداوم همراه با پشتکار جهت حفظ وضعیت تحصیلی و ادامه دادن در سطوح بالاتر گفته می‌شود (طالیب^۳ و همکاران، ۲۰۱۸). باید در نظر داشت که مداومت تحصیلی به عنوان تعهد رفتاری به مطالعه مفهوم‌سازی شده است (رولاند^۴ و همکاران، ۲۰۱۵) و مشخصه آن ادامه دادن با وجود مشکلات است (بوروس^۵ و همکاران، ۲۰۱۳). تینتو^۶ (۱۹۹۳) به عنوان یکی از نظریه‌پردازان مداومت تحصیلی معتقد است، فعال بودن یادگیرنده در فرایند یادگیری و احساس مهم بودن در حربیان یادگیری عامل اصلی مداومت است. به اعتقاد او اگر در این بین ناسازگاری اتفاق افتاده و نیازهای یادگیرنده در محیط یادگیری نادیده گرفته شود، احتمال ترک تحصیل افزایش می‌یابد. نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده نیز معتقد است زیربنای مداومت تحصیلی و یا هر رفتار دیگر، قصد و نیت است. اگر فرد اهداف رفتارهای تحصیلی را مثبت ارزیابی کرده، هنجارهای مدرسه را مورد احترام تلقی کرده، نتایج حاصل از رفتارهای تحصیلی دیگران را موقیت‌آمیز دانسته و توانایی خویش در ادامه رفتار تحصیلی مطلوب ادراک کرده و کنترل بر آن داشته باشد، مداومت تحصیلی خواهد داشت (رولاند^۷ و همکاران، ۲۰۱۸). حال اگر بین عوامل مورد انتظار در مدرسه با نیازهای تحصیلی هماهنگ وجود داشته باشد، فرد بهزیستی تحصیلی^۸ نیز خواهد داشت.

بهزیستی تحصیلی، متغیری مهم در فرایند آموزش است که شامل افکار و رفتارهایی می‌شود که به عملکرد خوب در مدرسه کمک می‌کند (شک و چای^۹، ۲۰۲۰). به طور کلی، بهزیستی تحصیلی به فرآیند اطلاق می‌شود که در آن یادگیرندگان اهداف و تلاش‌های پیشرفت خود را برنامه‌ریزی می‌کنند تا مکانیزم‌های شناختی، انگیزه، رفتار و همچنین ویژگی‌های زمینه‌ای محیطی را کنترل و تنظیم کنند (فرانزن^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۱). به عبارت دیگر، بهزیستی تحصیلی به درک مثبت دانشآموز از خود در محیط مدرسه و تجارب موفق در حوزه تحصیل گفته می‌شود (یوسفی افراسته و همکاران، ۱۴۰۰). ریف^{۱۱} (۲۰۱۴) به عنوان نظریه‌پرداز این حوزه، بهزیستی را تلاش برای پیشرفت می‌دانست که در استعدادها و توانایی‌ها فرد متجلی می‌شود. خودنمختاری، روابط مثبت با دیگران، پذیرش خود، تسلط بر محیط، هدفمندی در زندگی و رشد شخصی، عوامل موثر بر بهزیستی هستند. در خودنمختاری افراد بر اعمال و انتخاب‌های خود کنترل داشته و بر تصمیم‌گیری شخصی مبتنی بر باورهای شخصی (نه فرهنگ جامعه و فشارهای اجتماعی) تاکید می‌شود. روابط مثبت با دیگران، به میزان عشق و علاقه فرد به برقراری ارتباط با دیگران اشاره دارد. پذیرش خود، بیانگر واقع‌بینی در رویارویی با نقاط قوت و ضعف خویش و کنار آمدن با آن است. تسلط بر محیط، به میزان کنترل بر محیط پیرامونی جهت حفظ وضعیت مطلوب اشاره دارد. هدفمندی در زندگی نشان دهنده میزان تلاش برای تعیین هدف، دستیابی به هدف‌های ترسیم و معنادادن به آن است. رشد شخصی نیز به توانایی شکوفا کردن مداوم استعدادها و شایستگی‌ها اشاره دارد (ریف، ۲۰۱۴). در ادامه به پژوهش‌های مربوط به متغیرهای پژوهش اشاره شده است. باتلر-بارنز^{۱۲} و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی که با عنوان هویت تحصیلی: بررسی طولی تداوم تحصیلی نوجوانان آفریقایی آمریکایی انجام دادند، چنین گزارش کردند که هویت تحصیلی نامطلوب با مداومت تحصیلی رابطه منفی دارد. اخوى ثمرین، اکبری و ترابی (۱۴۰۰) در پژوهش خود با عنوان بررسی نقش جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک طلبی تحصیلی در پیش‌بینی پایستگی

1. Muhonen
2. academic persistence
3. Thalib
4. Roland
5. Burrus
6. Tinto
7. Roland
8. academic well-being
9. Shek & Chai
10. Franzen
11. Ryff
12. Butler-Barnes

تحصیلی در دانشآموز پایه دوازدهم به این نتیجه رسیدند که هویت تحصیلی موفق به طور معنی‌داری پایستگی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. شریفی و عاشوری (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان بررسی میزان هویت و بهزیستی تحصیلی و نقش آن‌ها در کاهش اهمال کاری تحصیلی دانشآموزان به این نتیجه رسیدند که هویت تحصیلی با بهزیستی تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد. اطهری و کاظمی (۱۴۰۰) در پژوهش خود با عنوان نقش واسطه‌گری انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانشآموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان چنین گزارش کردند که هویت تحصیلی به صورت علی و مستقیم بر ابعاد بهزیستی هیجانی تاثیر معنی‌داری دارد.

با توجه به اینکه دانشآموزان دوره متوسطه اول در دوره پرفشار نوجوانی قرار داشته و به دنبال هویت‌یابی هستند و چنان که در پژوهش‌های ذکر شده رابطه هویت تحصیلی با متغیرهای پژوهش مشخص شده است، به نظر هویت تحصیلی موفق، متغیری است که می‌تواند بر مداومت و بهزیستی تحصیلی این دانشآموزان تاثیرگذار باشد. هویت تحصیلی موفق، نوعی از هویت تحصیلی کسب شده است که یادگیرنده جهت رسیدن به آن، خود اهدافی را مبتنی بر ارزش‌های مرتبط با مدرسه ترسیم کرده و به صورت فعال به دنبال کسب آنهاست (Was و Isaacson^۱، ۲۰۰۸). بنابراین، منظور از هویت تحصیلی موفق، تعهد یادگیرنده به مجموعه‌ای از ارزش‌های تحصیلی است که پس از سپری کردن یک دوره اکتشاف به آنها رسیده است (Was و Hemkaran، ۲۰۰۹). بررسی عوامل مختلف و گزینه‌های موجود در هدف‌گیری‌تی تحصیلی، سپس انتخاب، تعهد و مداومت در این حوزه از ویژگی‌های اصلی افراد دارای هویت تحصیلی موفق است. بنابراین دانشآموزانی که اهداف روشنی دارند و انگیزه بالایی در رویارویی با چالش‌های تحصیلی از خود نشان می‌دهند، در این گروه قرار می‌گیرند (Was و Hemkaran، ۲۰۰۹). Erikson^۲ معتقد است هویتی که فرد از "من" دارد، احساسی هوشیارانه، در حال تغییر و برگرفته از تبادل فرد با محیط اجتماعی است. چگونگی شکل گیری و حفظ هویت در نوجوانان اهمیت دارد، چرا که یکی از مهمترین عوامل تعیین کننده ناسازگاری است. نوجوانی دوره حساسی است که باید فرد تعارضات زیادی را حل کرده و یک "من منسجم" را برای خویش ایجاد نماید. زمانی که فرد به دوره نوجوانی و بلوغ می‌رسد، در حال تجربه یک دوره گذار است و به درستی نمی‌تواند احساس کاملاً از خود داشته باشد. از همین رو به دنبال یافتن هویت است تا بتواند تصویری منسجم از خود داشته باشد و بر آن اساس در همه حیطه‌های زندگی هدفمند باشد (طاهرزاده قهقهه و سایه میری، ۱۴۰۰). Marciya^۳ با تفسیر نظریه Erikson، میزان تهعد و کاوشه را که فرد انجام داده و یا در حال انجام آن است را مبنی‌بایی برای تعیین نوع هویت می‌داند. او معتقد است، در هویت موفق، فرد نسبت به ارزش‌ها، عقاید و اهداف پس از طی یک دوره جستجو، متعهد می‌شود (سعدي‌پور، ۱۳۹۵). Berzonsky^۴ در نظریه خود سبک هویت اطلاعاتی را مشخصه اصلی افرادی می‌داند که دست به اکتشاف زده و فعالانه در گیر جستجو و پردازش اطلاعاتی درباره خود هستند. به اعتقاد وی، افرادی که این نوع سبک هویتی را دارند به افکار خویش درباره "خود" اعتقاد کاملی دارند و کمتر تحت تاثیر ارزیابی‌ها و قضاوت‌های دیگران قرار می‌گیرند. این افراد، خویش را ارزیابی کرده و بر اساس همین ارزیابی‌ها "خود" را تایید و تصدیق می‌کنند.

با گسترش علوم و پیچیدگی‌های هر علم، در آموزش و پژوهش چگونه آموختن از چه چیزی آموختن اهمیت بیشتری دارد. چگونه آموختن نتیجه یک فرایند هویت‌یابی تحصیلی است که هویت تحصیلی موفق بهترین مسیر آن است (جباری دانشور و رضایی، ۱۴۰۱). از یک سو مداومت در تحصیل عنصری مهم در توسعه ملی کشورهای است (طالیب و همکاران، ۲۰۱۸) و از سوی دیگر بهزیستی تحصیلی، زمینه‌ای را فراهم می‌کند تا انگیزه به ادامه تحصیل در یادگیرنده‌گان افزایش یافته (فرانزن و همکاران، ۲۰۲۱) و موجبات رشد و توسعه کشورها را فراهم کند. بنابراین، مشخص می‌شود هویت تحصیلی ارزش زیادی در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی یادگیرنده‌گان خواهد داشت (موریشی، ۲۰۱۵). علاوه بر آنچه گفته شد، فقدان چنین پژوهشی نیز در داخل و خارج از کشور، بر اهمیت و ضرورت آن می‌افزاید، حال پژوهش حاضر با هدف امکان‌سنجی بسته آموزشی مبتنی بر هویت تحصیلی موفق بر مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی انجام گرفت.

1. Was & Isaacson

2. Was, Al-Harthy

3. Erikson

4. Marcia

5. Berzonsky

روش

روش پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون – پس‌آزمون و گروه کنترل با دوره پیگیری (دو ماهه) بود. جامعه آماری مورد استفاده در پژوهش حاضر شامل تمامی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه اول شهرستان قم بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول به تحصیل بودند. از جامعه آماری یاد شده تعداد ۶۰ نفر (۳۰ نفر گروه آزمایشی و ۳۰ نفر گروه کنترل) به روش هدفمند انتخاب شدند. رضایت آگاهانه، تمایل مستمر به همکاری و عدم حضور همزمان در پژوهش دیگر به عنوان ملاک ورود و غیبت بیش از دو جلسه و عدم رعایت قوانین به عنوان ملاک خروج پژوهش در نظر گرفته شد. پس از اخذ رضایت و تعهد به محرومانه ماندن اطلاعات جلسات آموزشی شروع و پایان یافت. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، اطلاعات با نرم افزار آموزشی SPSS²² و با رعایت پیش‌فرضها و به روش تحلیل واریانس اندازه‌گیری‌های مکرر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

ابزار سنجش

پرسشنامه مداومت تحصیلی (APQ): این ابزار در سال ۲۰۱۸ توسط طالیب و همکاران به منظور اندازه‌گیری مداومت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی ابداع شد. ابزار حاضر در ۴۵ گویه ساخته شده که در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً موافق: ۱ تا کاملاً موافق: ۵) نمره‌گذاری می‌شود. حداقل و حداکثر نمره کسب شده هر فرد به ترتیب برابر با ۴۵ و ۲۲۵ به دست خواهد آمد. هر میزان که نمره فرد بالاتر باشد، نشان دهنده مداومت تحصیلی بیشتر است. طالیب و همکاران (۲۰۱۸) روایی محتوایی گویه‌های این ابزار را ۰/۷۰ تا ۰/۹۱ گزارش کرده و پایایی آن را به روش ضربی آلفای کرونباخ ۰/۸۱ گزارش کردند. در پژوهش حاضر نیز پایایی ابزار مورد نظر به روش ضربی آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۶، به دست آمد.

پرسشنامه بهزیستی تحصیلی (AWBQ): این ابزار توسط تومینن-سوینی^۳ و همکاران در سال ۲۰۱۲ به منظور سنجش بهزیستی تحصیلی و با الگوگیری از شاخصه‌های روان‌سنجی بهزیستی مرتبط با بافت مدرسه ساخته شد. این ابزار دارای ۳۱ سوال و چهار خردمندی مقیاس با نام‌های ارزش مدرسه: ۹ گویه در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (اصلاً درست نیست: ۱ تا کاملاً درست است: ۷)، فرسودگی نسبت به مدرسه: ۹ گویه در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (کاملاً مخالف: ۱ تا کاملاً موافق: ۷)، رضایتمندی تحصیلی: ۴ گویه در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (به هیچ وجه: ۱ تا خیلی زیاد: ۷) و درآمیزی با کار مدرسه: ۹ گویه در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (هرگز: ۱ تا روزانه: ۷) است. سازندگان، روایی ابزار را به روش تحلیل عاملی تاییدی مطلوب و پایایی آن را به روش ضربی آلفای کرونباخ را برای هر کدام از خردمندی‌های به ترتیب ۰/۶۴، ۰/۷۷ و ۰/۹۱ گزارش کردند (تومینن-سوینی و همکاران، ۲۰۱۲). در ایران نیز، مرادی، سلیمانی خشاب، شهراب‌زاده، صباغیان و دهقانی‌زاده (۱۳۹۵) روایی این ابزار را به روش تحلیل عاملی اکتشافی ۴/۸/۹۱ و به روش تحلیل عاملی تاییدی مطلوب کردند. همچنین پایایی آن را به روش ضربی آلفای کرونباخ برای هر کدام از زیر مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۷۳، ۰/۷۵ و ۰/۷۳ گزارش نمودند. در پژوهش حاضر، پایایی کل این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که مقدار آن ۰/۷۷ به دست آمد.

بسته آموزشی مبتنی بر هویت تحصیلی موفق: در پژوهش حاضر از مداخله محقق ساخته استفاده شد که به لحاظ آماری جو‌عاطفی خانواده، جوّ مدرسه، نیازهای بنیادین روان‌شناختی و ذهن‌آگاهی در آن نقش داشتند. بسته آموزشی پس از تایید چند تن از اساتید روان‌شناسی تربیتی به عنوان یک مداخله طراحی شد که از لحاظ روایی مورد تایید اساتید قرار گرفت. بسته آموزشی شامل سه نوع آموزش برای دانش‌آموزان، والدین و کارکنان مدرسه و انجمن اولیاء بود که به صورت هفت‌های دو روز ۹۰ دقیقه‌ای بر روی گروه آزمایشی آموزش داده شد. در ادامه محتوای جلسات و تکالیف مخاطبان آمده است.

جدول شماره ۱. خلاصه محتوای جلسات آموزش مبتنی بر مدل هویت تحصیلی موفق (دانش‌آموزان)

جلسه	محتوا
اول	آشنایی و معارفه، برقراری رابطه صمیمانه، پیش‌آزمون، بیان اهداف و محتوای کلی جلسات، توضیح مقدماتی از نیازهای انسان و دسته‌بندی آنها، توضیح مختصر ذهن‌آگاهی و هدایت خودکار
دوم	بررسی تکالیف، معرفی نیازهای اساسی انسان، وارسی بدنی، خوردن کشمش

1. academic Persistence Questionnaire
 2. academic Well-Being Questionnaire
 3. Tuominen-Soini

سوم	بررسی تکالیف، تکمیل و جمع‌بندی نیاز به شایستگی، معرفی نیاز به خدمختاری، تمرين دیداری دو دقیقه‌ای، تمرين شنیداری سه دقیقه‌ای
چهارم	تصور موقعیت دشوار و استرس‌زا
پنجم	بررسی تکالیف، توضیحاتی پیرامون خدمختاری، خدمختاری و خودآگاهی، توضیح مقدماتی نیاز به ارتباط داشتن، توصیف احساسات و هیجانات ناشی از تصویر یک موقعيت آزار دهنده، گزینشی عمل نکردن، عدم قضاوت رویدادها، تفاوت رویدادهای ذهنی با رخدادهای واقعی
ششم	بررسی تکالیف، توضیح نیاز به ارتباط داشتن، تعریف خود اجتماعی، الزام ذاتی به تعلق به یک گروه، تمکز بر تنفس، تمکز بر بدن، تمکز بر صوت‌های شنیداری، یادداشت تجارب فعالیتهای موفق و لذت‌بخش
هفتم	بررسی تکالیف، جمع‌بندی و مرور نیازهای بنیادین روان‌شناسختی، ساختن افکار، تفاوت فکر و واقعیت، فواید و کاربردهای ذهن‌آگاهی، مولع ذهن‌آگاهی، پس آزمون

جدول شماره ۲. خلاصه محتوای جلسات آموزش جوّ عاطفی خانواده (والدین)

جلسه	محتوا
اول	آشنایی و معارفه، برقراری رابطه صمیمانه، بیان اهداف و محتوای کلی جلسات، احساسات و عواطف اعضای خانواده به مثابه کوه یخ، خانواده آشفته و خانواده بالنده
دوم	بررسی تکالیف، ویژگی خانواده بالنده، منطبق کردن جوّ خانواده با ویژگی‌های خانواده بالنده، تاثیر جوّ عاطفی خانواده بر عملکرد اعضاء، استفاده از ضمیر "من" برای بروز ریزی عاطفی
سوم	بررسی تکالیف، الگوهای ارتباطی ناکارآمد سازشگر، سرزنشگر، حسابگر و گیج و نامربوط
چهارم	بررسی تکالیف، روشی و ضوح قواعد و قوانین خانواده، چگونگی تدوین قواعد و قوانین، نقشه خانوادگی
پنجم	بررسی تکالیف و مرور، سبک تعاملاتی والد- فرزند، شیوه‌های فرزندپروری
ششم	بررسی تکالیف، تاثیر شیوه‌های فرزندپروری بر شخصیت و رفتار فرزندان، خانه امن، توقعات منطقی، تعامل حمایت‌گر
هفتم	بررسی تکالیف، اجازه ابراز وجود و بروز احساسات و عقاید، بازخورد معقولانه، مشارکت فرزندان در امور مرتبط با خانواده، آموزش همدلی، چگونگی حمایت‌گری، روش‌های کنترل و تغییر رفتار

جدول شماره ۳. خلاصه محتوای جلسات آموزش جوّ مدرسه (کارکنان مدرسه و انجمن اولیاء)

جلسه	محتوا
اول	آشنایی و معارفه، برقراری رابطه صمیمانه، بیان اهداف و محتوای کلی جلسات، بررسی فضای حاکم بر مدرسه، تعریف جوّ مدرسه، جوّ مدرسه مثبت
دوم	زمان بر بودن تغییر جوّ مدرسه، برنامه‌ریزی، نظرخواهی از دانش‌آموزان درباره بهبود جوّ مدرسه، مشارکت دادن دانش‌آموزان رهبر
سوم	بررسی تکالیف، نظرخواهی و تعامل با حاضرین درباره بهبود جوّ مدرسه، نقش حمایتی در مقابل نقش ریاستی، بررسی اولویت‌ها
چهارم	بررسی تکالیف، ایجاد تیم اصلی، احساس مسئولیت گروهی، انتخاب جایگزین، تاثیر جوّ مدرسه بر کارکرد فردی و تحصیلی
پنجم	بررسی تکالیف، راهبردهای تغییر، تغییر تدریجی و زمان بر بودن تغییر، مرحله آموزش و مرحله ارزیابی و اصلاح
ششم	بررسی تکالیف، تأکید بر مشارکت عمومی دانش‌آموزان کلاس، مرور روزانه برنامه‌ها، تعاملات گروهی و انتقال اهم نظرات به تیم اصلی، انتقال نظرات جدید به سایر دانش‌آموزان، اطمینان از نقش آفرینی همه دانش‌آموزان، تشویق و توجیه دانش‌آموزان برای مشارکت

یافته‌ها

داده‌های مربوط به ۶۰ دانش‌آموز (۳۰ نفر در گروه آزمایشی و ۳۰ نفر در گروه کنترل) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. از بین ۳۰ نفر از گروه آزمایشی، تعداد ۶ نفر (۲۰ درصد)، ۱۵ نفر (۵۰ درصد) و ۹ نفر (۳۰ درصد) به ترتیب پایه‌های هفتم، هشتم و نهم بودند. در گروه کنترل نیز، تعداد ۹ نفر (۳۰ درصد)، ۱۲ نفر (۴۰ درصد) و ۹ نفر (۳۰ درصد) به ترتیب در پایه‌های هفتم، هشتم و نهم تحصیل می‌کردند. همچنین از لحاظ معدل تحصیلی تعداد ۱ نفر ($\frac{۳}{۳}$ درصد) میانگین از ۱۲ تا ۱۴ نفر (۱۶/۷ درصد) میانگین از ۱۴ تا ۱۶ نفر (۵۶/۷ درصد) میانگین از ۱۶ تا ۱۸ نفر (۲۳/۳ درصد) میانگین از ۱۸ تا ۲۰ نفر (۲۳/۳ درصد) میانگین از ۲۰ تا ۲۲ نفر (۳۶/۷ درصد) میانگین از ۲۲ تا ۲۴ نفر (۳۰ درصد) میانگین از ۲۴ تا ۲۶ نفر (۱۰ درصد) میانگین از ۲۶ تا ۲۸ نفر (۱۴ درصد) میانگین از ۲۸ تا ۳۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۰ تا ۳۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۲ تا ۳۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۴ تا ۳۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۶ تا ۳۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۸ تا ۴۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۰ تا ۴۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲ تا ۴۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۴ تا ۴۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۶ تا ۴۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۸ تا ۵۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۵۰ تا ۵۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۵۲ تا ۵۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۵۴ تا ۵۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۵۶ تا ۵۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۵۸ تا ۶۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۶۰ تا ۶۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۶۲ تا ۶۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۶۴ تا ۶۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۶۶ تا ۶۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۶۸ تا ۷۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۷۰ تا ۷۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۷۲ تا ۷۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۷۴ تا ۷۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۷۶ تا ۷۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۷۸ تا ۸۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۸۰ تا ۸۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۸۲ تا ۸۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۸۴ تا ۸۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۸۶ تا ۸۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۸۸ تا ۹۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۹۰ تا ۹۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۹۲ تا ۹۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۹۴ تا ۹۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۹۶ تا ۹۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۹۸ تا ۱۰۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۰۰ تا ۱۰۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۰۲ تا ۱۰۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۰۴ تا ۱۰۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۰۶ تا ۱۰۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۰۸ تا ۱۱۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۱۰ تا ۱۱۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۱۲ تا ۱۱۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۱۴ تا ۱۱۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۱۶ تا ۱۱۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۱۸ تا ۱۲۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۲۰ تا ۱۲۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۲۲ تا ۱۲۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۲۴ تا ۱۲۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۲۶ تا ۱۲۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۲۸ تا ۱۳۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۳۰ تا ۱۳۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۳۲ تا ۱۳۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۳۴ تا ۱۳۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۳۶ تا ۱۳۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۳۸ تا ۱۴۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۴۰ تا ۱۴۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۴۲ تا ۱۴۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۴۴ تا ۱۴۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۴۶ تا ۱۴۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۴۸ تا ۱۵۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۵۰ تا ۱۵۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۵۲ تا ۱۵۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۵۴ تا ۱۵۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۵۶ تا ۱۵۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۵۸ تا ۱۶۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۶۰ تا ۱۶۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۶۲ تا ۱۶۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۶۴ تا ۱۶۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۶۶ تا ۱۶۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۶۸ تا ۱۷۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۷۰ تا ۱۷۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۷۲ تا ۱۷۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۷۴ تا ۱۷۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۷۶ تا ۱۷۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۷۸ تا ۱۸۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۸۰ تا ۱۸۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۸۲ تا ۱۸۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۸۴ تا ۱۸۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۸۶ تا ۱۸۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۸۸ تا ۱۹۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۹۰ تا ۱۹۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۹۲ تا ۱۹۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۹۴ تا ۱۹۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۹۶ تا ۱۹۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۱۹۸ تا ۲۰۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۰۰ تا ۲۰۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۰۲ تا ۲۰۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۰۴ تا ۲۰۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۰۶ تا ۲۰۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۰۸ تا ۲۱۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۱۰ تا ۲۱۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۱۲ تا ۲۱۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۱۴ تا ۲۱۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۱۶ تا ۲۱۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۱۸ تا ۲۲۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۲۰ تا ۲۲۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۲۲ تا ۲۲۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۲۴ تا ۲۲۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۲۶ تا ۲۲۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۲۸ تا ۲۳۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۳۰ تا ۲۳۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۳۲ تا ۲۳۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۳۴ تا ۲۳۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۳۶ تا ۲۳۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۳۸ تا ۲۴۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۴۰ تا ۲۴۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۴۲ تا ۲۴۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۴۴ تا ۲۴۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۴۶ تا ۲۴۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۴۸ تا ۲۵۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۵۰ تا ۲۵۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۵۲ تا ۲۵۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۵۴ تا ۲۵۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۵۶ تا ۲۵۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۵۸ تا ۲۶۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۶۰ تا ۲۶۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۶۲ تا ۲۶۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۶۴ تا ۲۶۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۶۶ تا ۲۶۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۶۸ تا ۲۷۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۷۰ تا ۲۷۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۷۲ تا ۲۷۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۷۴ تا ۲۷۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۷۶ تا ۲۷۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۷۸ تا ۲۸۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۸۰ تا ۲۸۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۸۲ تا ۲۸۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۸۴ تا ۲۸۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۸۶ تا ۲۸۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۸۸ تا ۲۹۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۹۰ تا ۲۹۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۹۲ تا ۲۹۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۹۴ تا ۲۹۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۹۶ تا ۲۹۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۲۹۸ تا ۳۰۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۰۰ تا ۳۰۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۰۲ تا ۳۰۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۰۴ تا ۳۰۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۰۶ تا ۳۰۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۰۸ تا ۳۱۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۱۰ تا ۳۱۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۱۲ تا ۳۱۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۱۴ تا ۳۱۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۱۶ تا ۳۱۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۱۸ تا ۳۲۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۲۰ تا ۳۲۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۲۲ تا ۳۲۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۲۴ تا ۳۲۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۲۶ تا ۳۲۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۲۸ تا ۳۳۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۳۰ تا ۳۳۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۳۲ تا ۳۳۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۳۴ تا ۳۳۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۳۶ تا ۳۳۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۳۸ تا ۳۴۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۴۰ تا ۳۴۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۴۲ تا ۳۴۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۴۴ تا ۳۴۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۴۶ تا ۳۴۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۴۸ تا ۳۵۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۵۰ تا ۳۵۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۵۲ تا ۳۵۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۵۴ تا ۳۵۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۵۶ تا ۳۵۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۵۸ تا ۳۶۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۶۰ تا ۳۶۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۶۲ تا ۳۶۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۶۴ تا ۳۶۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۶۶ تا ۳۶۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۶۸ تا ۳۷۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۷۰ تا ۳۷۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۷۲ تا ۳۷۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۷۴ تا ۳۷۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۷۶ تا ۳۷۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۷۸ تا ۳۸۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۸۰ تا ۳۸۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۸۲ تا ۳۸۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۸۴ تا ۳۸۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۸۶ تا ۳۸۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۸۸ تا ۳۹۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۹۰ تا ۳۹۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۹۲ تا ۳۹۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۹۴ تا ۳۹۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۹۶ تا ۳۹۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۳۹۸ تا ۴۰۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۰۰ تا ۴۰۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۰۲ تا ۴۰۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۰۴ تا ۴۰۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۰۶ تا ۴۰۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۰۸ تا ۴۱۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۰ تا ۴۱۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۲ تا ۴۱۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۴ تا ۴۱۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۶ تا ۴۱۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۸ تا ۴۲۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۰ تا ۴۲۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۲ تا ۴۲۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۴ تا ۴۲۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۶ تا ۴۲۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۸ تا ۴۳۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۳۰ تا ۴۳۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۳۲ تا ۴۳۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۳۴ تا ۴۳۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۳۶ تا ۴۳۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۳۸ تا ۴۴۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۴۰ تا ۴۴۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۴۲ تا ۴۴۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۴۴ تا ۴۴۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۴۶ تا ۴۴۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۴۸ تا ۴۵۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۵۰ تا ۴۵۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۵۲ تا ۴۵۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۵۴ تا ۴۵۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۵۶ تا ۴۵۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۵۸ تا ۴۶۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۶۰ تا ۴۶۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۶۲ تا ۴۶۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۶۴ تا ۴۶۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۶۶ تا ۴۶۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۶۸ تا ۴۷۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۷۰ تا ۴۷۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۷۲ تا ۴۷۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۷۴ تا ۴۷۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۷۶ تا ۴۷۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۷۸ تا ۴۸۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۸۰ تا ۴۸۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۸۲ تا ۴۸۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۸۴ تا ۴۸۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۸۶ تا ۴۸۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۸۸ تا ۴۹۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۹۰ تا ۴۹۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۹۲ تا ۴۹۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۹۴ تا ۴۹۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۹۶ تا ۴۹۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۹۸ تا ۴۱۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۰ تا ۴۱۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۲ تا ۴۱۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۴ تا ۴۱۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۶ تا ۴۱۸ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۱۸ تا ۴۲۰ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۰ تا ۴۲۲ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۲ تا ۴۲۴ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۴ تا ۴۲۶ نفر (۱۶ درصد) میانگین از ۴۲۶ تا ۴۲۸ نفر (۱۶ درصد

۲۰ در گروه کنترل حضور داشتند. در ادامه یافته‌های توصیفی مشتمل بر میانگین و انحراف معیار متغیرهای مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی گزارش شده است.

جدول شماره ۴. شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه در گروه‌ها

متغیر	مرحله	گروه			
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	آزمایش
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	گواه
مداومت	پیش‌آزمون	۶۱/۲۶	۶/۰۱	۵۳/۳۰	۶/۹۱
تحصیلی	پس‌آزمون	۱۴۹/۸۶	۱۱/۶۱	۵۹/۰۰	۸/۳۳
پیگیری	پیش‌آزمون	۱۳۵/۶۶	۱۶/۸۳	۶۲/۲۰	۱۰/۲۰
بهزیستی تحصیلی	پس‌آزمون	۹۷/۷۰	۸/۴۳	۹۶/۸۶	۱۰/۸۷
پیگیری	پس‌آزمون	۱۵۱/۶۰	۱۱/۳۶	۹۵/۶۰	۱۲/۴۲
پیگیری	پیش‌آزمون	۱۴۸/۸۳	۱۰/۹۲	۹۳/۴۳	۱۲/۴۹

چنانکه در جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود میانگین نمرات پیش‌آزمون مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی در گروه آزمایشی و گواه کمتر از میانگین نمرات در مرحله پس‌آزمون و پیگیری است که می‌تواند نشان از تأثیر روش آموزشی مذکور بر مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی باشد.

در ادامه قبل از انجام آزمون تحلیل واریانس اندازه‌گیری‌های مکرر، مفروضه‌های نرمال بودن داده‌ها، همگنی کوواریانس‌ها، برابری واریانس‌ها، واریانس اختلافات مراحل مختلف با یکدیگر و بررسی تفاوت بین سطوح متغیر مستقل در ترکیب خطی متغیرهای وابسته پرداخته شد. بر اساس نتایج به دست آمده، قدر مطلق نمرات چولگی و کشیدگی بین ۱/۳۱۰ - ۱/۴۶۹ تا ۱/۰۸۴ است که چون در بازه $+/-2$ است که نشان از نرمال بودن داده‌ها داشت. بهمنظور بررسی پیش‌فرض همگنی کوواریانس‌ها از آزمون ام باکس استفاده شد که نتایج متغیر مداومت تحصیلی $F=0/۰۶۲$ و $P=0/۹۵۳$ (BOX'S M = $۱۱/۰۰۵$ F = $۱/۰۸۴$, P = $0/۰۴۵۵$) و بهزیستی تحصیلی $F=0/۰۶۷$ و $P=0/۹۵۹$ (BOX'S M = $۱۱/۰۰۵$ F = $۱/۰۸۴$, P = $0/۰۴۵۵$) معنادار نبود و نشان از برقراری پیش‌فرض همگنی کوواریانس‌ها داشت. بهمنظور بررسی پیش‌فرض برابری واریانس‌ها از آزمون لون استفاده شد که نتایج آن در پیش‌آزمون ($F=0/۰۷۵$ و $P=0/۰۴۰$)، پس‌آزمون ($F=0/۱۷۳$ و $P=0/۰۴۸$) و پیگیری ($F=0/۱۷۷$ و $P=0/۰۶۷$) متغیر مداومت تحصیلی و همچنین پیش‌آزمون ($F=0/۱۸۶$ و $P=0/۰۴۸$) و پس‌آزمون ($F=0/۱۷۷$ و $P=0/۰۴۸$) و پیگیری ($F=0/۱۷۸$ و $P=0/۰۴۹$) متغیر بهزیستی تحصیلی معنادار نبود، بنابراین پیش‌فرض برابری واریانس‌ها تایید شد. جهت بررسی واریانس اختلافات مراحل مختلف از آزمون کرویت موجلی استفاده شد که آماره به دست آمده در متغیر مداومت تحصیلی $W=0/۹۳۳$ و موجلی و $P=0/۱۳۹$ و بهزیستی تحصیلی $W=0/۹۷۸$ و $P=0/۰۲۴$ معنی‌دار نبود که نشان دهنده آن است که واریانس اختلافات مراحل مختلف با یکدیگر برابر است. با توجه به اینکه نیازی به برقراری تمامی مفروضه‌ها نیست (شوماخر و وود، ۲۰۱۶)، ولی در ادامه به بررسی تفاوت بین سطوح متغیر مستقل در ترکیب خطی متغیرهای وابسته پرداخته شد که از جمله پیش‌فرضهای دیگر در تحلیل واریانس است. تفاوت حاصل شده باید معنی‌دار باشد تا به تأیید مفروضه ختم شود.

جدول شماره ۶. نتایج آزمون‌های چندمتغیری برای آزمون مدل کلی تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر

نام آزمون	ارزش	F	معنی‌داری	ضریب اتا
اثر پیلایی	۰/۹۴۸	۱۹۶/۳۷۷	۰/۰۰۰۱	۰/۹۴۸
لامبدای ویلکر	۰/۰۵۲	۱۹۶/۳۷۷	۰/۰۰۰۱	۰/۹۴۸
اثر هتلینگ	۱۸/۱۸۳	۱۹۶/۳۷۷	۰/۰۰۰۱	۰/۹۴۸
بزرگ‌ترین ریشه روی	۱۸/۱۸۳	۱۹۶/۳۷۷	۰/۰۰۰۱	۰/۹۴۸

چنانچه نتایج آزمون‌ها در جدول شماره ۶ نشان می‌دهد، بهخصوص با توجه به سطح معنی‌داری آزمون اثر پیلایی ($P < 0.05$)، می‌توان بیان داشت که مفروضه مورد نظر تأیید می‌گردد. به عبارت دیگر، رابطه‌ی میان ترکیب خطی متغیرهای وابسته با متغیر مستقل معنی‌دار است؛ یعنی روش آموزشی حداقل بر يكى از مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری در دو گروه کنترل و آزمایشی اثر داشته است. در ادامه نتایج اثرات درون‌آزمودنی آمده است.

جدول شماره ۷. نتایج اثرات اصلی و تعاملی برای متغیرهای پژوهش

متغیر	منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معنی داری	اندازه اثر
مداومت تحصیلی	زمان	۷۹۷۶۱/۹۰۰	۲	۳۹۸۸۰/۹۵۰	۴۲۵/۱۸۸	۰/۰۰۰۱	۰/۸۸۰
بهزیستی تحصیلی	زمان*	۵۷۳۲۷/۱۰۰	۲	۲۸۶۶۳/۵۵۰	۳۰۵/۵۹۵	۰/۰۰۰۱	۰/۸۴۰
	خطا	۱۰۸۸۰/۳۳۳	۱۱۶	۹۳/۷۹۶		۰/۰۰۰۱	
بهزیستی تحصیلی	زمان	۲۵۳۴۹/۴۷۸	۲	۱۲۶۷۴/۷۳۹	۹۶/۰۱۵	۰/۰۰۰۱	۰/۶۲۳
بهزیستی تحصیلی	زمان*	۳۰۱۰۶/۲۱۱	۲	۱۵۰۵۳/۱۰۶	۱۱۴/۰۳۱	۰/۰۰۰۱	۰/۶۶۳
	خطا	۱۵۳۱۲/۹۷۸	۱۱۶	۱۳۲/۰۰۸			

نتایج جدول شماره ۷ نشان می‌دهد، میانگین نمرات مداومت تحصیلی زمان اندازه‌گیری (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری) به صورت $= ۴۲۵/۱۸۸$ و $= ۰/۰۰۰$ و تعامل زمان اندازه‌گیری با گروه به صورت ($F = ۳۰۵/۵۹۵$ و $P = ۰/۰۰۰$) به دست آمده است که بیانگر آن است که طی زمان در میانگین نمرات مداومت تحصیلی تفاوت معنی‌داری به وجود آمده است. همچنین جدول فوق نشان می‌دهد، میانگین نمرات بهزیستی تحصیلی زمان اندازه‌گیری (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری) به صورت ($= ۹۶/۱۰۵$ و $= ۰/۰۰۰$) و تعامل زمان اندازه‌گیری با گروه به صورت ($= ۱۱۴/۰۳۱$ و $P = ۰/۰۰۰$) به دست آمده است که بیانگر آن است که طی زمان در میانگین نمرات بهزیستی تحصیلی تفاوت معنی‌داری به وجود آمده است. بنابراین، با توجه به اینکه اثر تعاملی بین گروه و زمان درون گروهی معنی‌دار بود، برای بررسی سطوح زمان درون گروهی در متغیرهای مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی از آزمون مقایسه زوجی بونفرونی استفاده شد که نتایج آن در جدول زیر مشاهده می‌گردند.

جدول شماره ۸. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای متغیرهای پژوهش

متغیر	مقایسه گروه	اختلاف میانگین	انحراف معیار	معنی داری	فاصله اطمینان درصدی ۹۵	حد بالا	حد پایین
مداومت تحصیلی	پیش‌آزمون- پس‌آزمون	-۴۷/۱۵۰	-۱/۵۴۷	۰/۰۰۰۱	-۴۳/۳۳۷	-۵۰/۹۶۳	-۴۲/۳۳۷
بهزیستی تحصیلی	پیش‌آزمون- پیگیری	۴۱/۶۵۰	۱/۷۸۹	۰/۰۰۰۱	-۳۷/۲۴۱	-۴۶/۰۵۹	-۳۷/۲۴۱
بهزیستی تحصیلی	پس‌آزمون- پیگیری	۵/۵۰۰	۱/۹۴۶	۰/۰۱۹	۰/۷۰۱	۰/۷۰۱	۱۰/۲۹۹
	پیش‌آزمون- پس‌آزمون	-۲۶/۳۱۷	۲/۱۲۰	۰/۰۰۰۱	-۲۱/۰۹۱	-۳۱/۵۴۲	-۴۳/۳۳۷
	پیش‌آزمون- پیگیری	-۲۳/۸۵۰	۱/۹۴۷	۰/۰۰۰۱	-۱۹/۰۵۱	-۲۸/۶۴۹	-۳۷/۲۴۱
	پس‌آزمون- پیگیری	۲/۴۶۷	۲/۲۱۸	۰/۸۱۲	۷/۹۳۵	-۳/۰۰۱	-۳/۰۰۱

با توجه به جدول شماره ۸، در متغیر مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون و همچنین بین پیش‌آزمون و پیگیری گروه آزمایش تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P < 0.01$). اما بین پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P > 0.1$). این یافته نشان می‌دهد که آموزش مبتنی بر مدل تدوین شده همچنین تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. همچنین مراحل پس‌آزمون و پیگیری نسبت به پیش‌آزمون تاثیر معنی‌داری داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر امکان‌سنجی بسته آموزشی مبتنی بر هویت تحصیلی موفق بر مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی در دانشآموزان پسر دوره متوسطه اول شهرستان قم بود. نتایج به دست آمده نشان داد، ارائه این بسته آموزشی می‌تواند تاثیر معنی‌داری بر مداومت تحصیلی و بهزیستی تحصیلی دانشآموزان پسر دوره متوسطه اول داشته باشد.

این پژوهش به جهت اینکه یک مداخله براساس آموزش مبتنی بر مدل تدوین شده هویت تحصیلی موفق است، در نوع خود نخستین پژوهش انجام شده در این حوزه است و همچوپژوهش داخلی یا خارجی مشابهی برای مقایسه نتایج آن یافت نشد. اما در پژوهش‌های مربوط، این یافته با نتیجه پژوهش بالتر و همکاران (۲۰۱۷) و اخوی ثمرین و همکاران (۱۴۰۰) همسو بود. تیتو (۱۹۹۳) یکی از نظریه‌پردازان مداومت تحصیلی معتقد است، زمانی دانشآموزان مداومت تحصیلی خواهند داشت که در جریان یادگیری سهیم بوده و خود را فعال بداند. به نظر تیتو (۱۹۹۳) زمانی که یادگیرنده در جریان آموزش و یادگیری مداخله فعال داشته باشد، بهزیستی بالاتری نشان داده و بواسطه فعال بودن در امر یادگیری، نیازهای تحصیلی خود را نیز برطرف می‌کند. در ادامه چون نیازهای خود را در امر تحصیل ارضا شده می‌بیند، با انگیزه و رضایت به ادامه تحصیل می‌پردازد. حال در هویت یابی تحصیلی موفق نیز شاهد کاوش و کنجدکاوی یادگیرنده برای انتخاب ارزش‌ها و هنجارهای تحصیلی و تعهد در راه رسیدن به آنها هستیم (واس و همکاران، ۲۰۰۹). در حقیقت واس و همکاران (۲۰۰۹) و تیتو (۱۹۹۳) بر نقش فعال یادگیرنده در جریان یادگیری تاکید دارند و معتقدند به هر میزان که در فرایند آموزش و یادگیری سهیم باشند، در ادامه تحصیل خود تداوم خواهند داشت. بنابراین، زمانی که دانشآموزان گروه آزمایشی، بسته آموزشی هویت تحصیلی موفق را دریافت کردند، بواسطه ادراک اهمیت نقش فعال خودشان در جریان یادگیری، مداومت تحصیلی بالایی از خودشان داشتند.

در خصوص یافته مربوط به بهزیستی تحصیلی نیز همانند یافته مربوط به مداومت تحصیلی می‌توان گفت این پژوهش به جهت اینکه یک مداخله براساس آموزش مبتنی بر مدل تدوین شده هویت تحصیلی است، در نوع خود نخستین پژوهش انجام شده در این حوزه است و همچوپژوهش داخلی یا خارجی مشابهی برای مقایسه نتایج آن یافت نشد. اما در پژوهش‌های مربوط، این یافته با نتیجه پژوهش شریفی و عاشوری (۱۴۰۱) و اطهری و کاظمی (۱۴۰۰) همسو بود. بروزنسکی (۲۰۰۳) در نظریه خود هویت اطلاعاتی را معرفی می‌کند که بسیار شبیه به هویت موفق است. افراد با سبک هویت اطلاعاتی دست به اكتشاف زده و فعالانه در گیر جستجو و پردازش اطلاعاتی درباره خود هستند. آنها نسبت به افکار و رفتار خود اعتماد کامل داشته و تحت تاثیر قضاوت‌های دیگران قرار نمی‌گیرند. واس و ایساکسون (۲۰۰۸) نیز با بهره‌گیری از تقسیم‌بندی مارسیا (۱۹۶۶)، هویت تحصیلی موفق را معرفی می‌کنند. بررسی عوامل مختلف و گزینه‌های موجود در هدف‌گزینی تحصیلی، سپس انتخاب، تعهد و مداومت در این حوزه از ویژگی‌های اصلی افراد دارای هویت تحصیلی موفق است. چنان که مشاهده می‌شود سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت موفق دارای شباهت بسیار هستند و در هر دو سبک، فرد نقش فعال و کنش‌گر داشته و نسبت به افکار و رفتارهای خود احساس اعتماد، مسئولیت و تعهد دارد. بنابراین دانشآموزان دارای سبک هویت تحصیلی موفق نسبت به مکان یادگیری اصلی که همان مدرسه است، ارزش قائل بوده و بیشترین تلاش و تعهدمندی آنها در آن مکان است. آنها بواسطه انتخاب اهداف بر اساس توانایی‌ها و نیازهای شخصی و تلاش در جهت رسیدن به آنها، احساس فرسودگی نمی‌کنند، چرا که اهداف بر اساس توانایی‌ها و شرایط موجود تنظیم شده‌اند. به دلیل داشتن هویت تحصیلی موفق، اغلب تجارب موفقیت‌آمیزی در حوزه تحصیلی داشته و بواسطه آن رضایتمندی تحصیلی بالایی دارند. دانشآموزان دارای این سبک برای کسب هویت تحصیلی موفق، باید در یادگیری خود نقش فعالی داشته و هدف‌گزینی بر اساس انتخاب آنها باشد و در نهایت تلاش کنند به آن هدف‌ها دست یابند. چنان که مشهود است، با این شرایط دانشآموز با کار و امور مدرسه درآمیزی خواهد داشت. این چهار بعد که تاثیر آموزش هویت تحصیلی موفق بر روی آنها مورد بحث قرار گرفت، ابعاد بهزیستی تحصیلی هستند (تومین- سوینی و همکاران، ۲۰۱۲). بنابراین می‌توان گفت با آموزش هویت تحصیلی موفق، دانشآموزان در حوزه تحصیلی با انگیزه شده و با ارزیابی توانایی‌های خود بهترین مسیر را برای دست یافتن به موفقیت انتخاب می‌کنند. آنها خود را به قوی‌ترین و یا ضعیف‌ترین دانشآموز مقایسه نمی‌کنند، بلکه با نگاه به فرایند پیشرفت تحصیلی خود و عدم احساس فشار محیطی، بهزیستی تحصیلی را تجربه خواهند کرد.

پژوهش حاضر به مانند اغلب پژوهش‌ها محدودیت‌هایی از قبیل استفاده از ابزار پرسشنامه به عنوان تنها ابزار اندازه‌گیری و استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند بود. به پژوهشگران علاقه‌مند به این حوزه پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از بسته آموزشی طراحی شده در پژوهش‌های خود استفاده کرده و میزان اثربخشی آن را گزارش کنند. به متولیان و دست اندکاران آموزش و پرورش توصیه می‌شود

با برگزاری کلاس‌های فوق برنامه برای دانش‌آموزان (با تدبیری که اندیشیده می‌شود)، آنها را از مزایای کسب هویت موفق آگاه کرده و با این آموزش‌ها، راه را به آنها نشان داده و مسیر تحصیلی آنها را هموار کنند.

پژوهش حاضر از رساله دکتری نویسنده اول استخراج شده و تعارض منافعی ندارد.

منابع

- اخوی ثمرین، ز.، اکبری، م.، و ترابی، ن. (۱۴۰۰). بررسی نقش جهت‌گیری هدف پیشرفت، منزلت هویت تحصیلی و کمک طلبی تحصیلی در پیش‌بینی پایستگی تحصیلی. مجله توسعه‌ی آموزش جندی شاپور، ۱۲، (۰)، ۱۳-۱۱.
- اطهری، ز.، و کاظمی، ط. (۱۴۰۰). نقش واسطه‌گری انگیزش تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با ابعاد بهزیستی هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهرستان کاشان. فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش، ۳ (۲)، ۴۷-۲۵.
- <https://doi.org/10.22118/edc.2021.273062.1715>
- بلوجزه‌ی، ع. (۱۳۹۵). شناسایی عوامل موثر بر ترک تحصیل دانش‌آموزان دوره ابتدایی و ارائه راهکارهایی برای پیشگیری از آن در استان سیستان و بلوچستان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تهران، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی.
- <https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/84890f8976084add91efbca378143ab0>
- جباری دانشور، ا.، و رضایی، ا. (۱۴۰۰). بررسی نقش هویت تحصیلی و جهت‌گیری هدف در پیش‌بینی درگیری شناختی دانش‌آموزان. پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، ۷ (۵۵)، ۴۹۱-۴۷۸.
- http://ijndibs.com/article_7504_1-fa.html
- سعدي پور، ا. (۱۳۹۵). روانشناسی تربیتی کاربردی. تهران: نشر ویرايش.
- شریفی، ف.، و عاشوری، م. (۱۴۰۱). بررسی میزان هویت و بهزیستی تحصیلی و نقش آن‌ها در کاهش اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش، ۴ (۱)، ۱۱۶-۹۰.
- طاهر زاده قهرخی، س.، و سایه میری، ا. (۱۴۰۰). بررسی تغییرات مختلف جسمانی، شناختی و اجتماعی دوره نوجوانی از دیدگاه‌های مختلف و مشکلات و اختلالات روانی این دوره. مجله پیشرفت‌های نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، ۴ (۴۳)، ۲۶-۱.
- <https://www.jonapte.ir/fa/showart-a4a74d8622d9c5232c685220aa8c3faf>
- مرادی، م.، سلیمانی خشاب، ع.، شهاب‌زاده، ص.، صباغیان، ح.، و دهقانی‌زاده، م. ح. (۱۳۹۵). آزمون ساختار عاملی و سنجش همسانی درونی نسخه ایرانی پرسشنامه‌ی بهزیستی تحصیلی. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۷ (۲۶)، ۱۴۸-۱۲۳.
- یوسفی افراشته، م.، رضایی، ش.، و صادقی پری، ت. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط بین بهزیستی تحصیلی با رویکردهای یادگیری و شیفتگی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی زنجان. مجله علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ۲۸ (۲)، ۲۹۳-۲۸۶.
- https://jsums.medsab.ac.ir/article_1279.html
- Berzonsky, M. D. (2003). Identity style and well-being: Does commitment matter? Identity: An International .Journal of Theory and Research, 3 (2), 131-142. <https://doi.org/10.1207/s1532706xid030203>
- Burrus, J., Elliott, D., Brenneman, M., Markle, R., Carney, L., Moore, G., Betancourt, A., Jackson, T., Robbins, S., Kyllonen, P. & Roberts, R. D. (2013). Putting and keeping students on track: Toward a comprehensive model of persistence and goal attainment. Princeton, NJ: Educational Testing Service. <https://doi.org/10.1002/j.2333-8504.2013.tb02321.x>
- Butler-Barnes, S. T., Varner, F., Williams, A., & Sellers, R. (2017). Academic identity: A longitudinal investigation of African American adolescents' academic persistence. *Journal of Black Psychology*, 43(7), 714-739. <https://doi.org/10.1177/0095798416683170>
- Franzen, J., Jermann, F., Ghisletta, P., Rudaz, S., Bondolfi, G., & Tran, N. T. (2021). Psychological distress and well-being among students of health disciplines: The importance of academic satisfaction. *International journal of environmental research and public health*, 18(4), 2151. <https://doi.org/10.3390/ijerph18042151>
- Marcia, J. E. (1966). Developmental and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(5), 551-558. <https://doi.org/10.1037/h0023281>
- Muhonen, H., Pakarinen, E., Poikkeus, A. M., Lerkkanen, M. K., & Rasku-Puttonen, H. (2018). Quality of educational dialogue and association with students' academic performance. *Learning and Instruction*, 55, 67-79. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2017.09.007>
- Muriithi, I.A. (2015). Academic Identity Status and Achievement Goal Orientation as Predictors of Academic Achievement among Form Three Students in Embu County, Kenya. Doctor of Philosophy Theses and Dissertations(PHD). Kenyatta university institutional repository. <https://ir-library.ku.ac.ke/handle/123456789/17749>
- Roland, N., De Clercq, M., Dupont, S., Parmentier, P., & Frenay, M. (2015). Towards a better understanding of persistence and academic success: Critical analysis of these concepts adapted to the francophone Belgian context. *Revue Internationale de Pe'dagogie de l'Enseignement Supé'rieur*, 31(3), 1-16. <https://doi.org/10.4000/ripes.1009>

The Feasibility of educational package based on academic achievement identity on academic persistence and academic ...

- Roland, N., Frenay, M., & Boudrenghien, G. (2018). Understanding academic persistence through the theory of planned behavior: Normative factors under investigation. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 20(2), 215-235. <https://doi.org/10.1177/1521025116656632>
- Ryff, C. D. (2014). Psychological Well-Being Revisited: Advances in the Science and Practice of Eudaimonia. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 83(1), 10-28. <https://doi.org/10.1159/000353263>
- Shek, D. T., and Chai, W. (2020). The impact of positive youth development attributes and life satisfaction on academic well-being: A longitudinal mediationstudy. *Front. Psychol.* 11:2126. doi: 10.3389/fpsyg.2020.02126
- Shumaker, R., & Wood, J. L. (2016). Understanding first-generation community college students: An analysis of covariance examining use of, access to, and efficacy regarding institutionally offered services. *The Community College Enterprise*, 22(2), 9-17. <https://www.proquest.com/openview/f9ba8bfd0daef3cde1c6e652531154d0/1?pq-origsite=gscholar&cbl=26254>
- Thalib, T., Hanafi, S. P., Aufar, F., Irbah, S., & Eduardus, J. S. (2018). The academic persistence scale. In *Proceeding International Seminar on Education* (Vol. 2). Patimura university, ambon, malaku, Indonesia. https://www.researchgate.net/publication/333060035_The_Academic_Persistence_Scale
- Tinto, V. (1993). *Leaving college : rethinking the causes and cures of student attrition* (2nd ed.): University of Chicago Press.
- Tuominen-Soini, H., Salmea-Aro, K., & Niemivirta, M. (2012). Achievement goal orientations and academic well-being across the transition to upper secondary education. *Learning and individual differences*, 22(3), 290-305. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2012.01.002>
- Was, C. A., & Isaacson, R. M. (2008). The development of a measure of academic identity status. *Journal of Research in Education*, 18(3), 94-105.
- Was, C.A., Al-Harathy , I., Stack-Oden , M., Isaacson , R ,M .(2009). Academic Identity Status and the Relationship to Achievement Goal Orientation. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 7(2),627-652. <https://doi.org/10.25115/ejrep.v7i18.1363>